

БАҢҢЫЛЫГЫ КЫТТА КӨРҮСТҮЛЭР

Собулэни түһэрсэллэр.

Муус устар 23 күнүгэр улуус дьаһалтатын дьыттыр Чурапчы нэһилиэтин орто оскуолаларын общественнай түмүүлэрин оҕолоро улуус баһылыгы Андрей Ноговицын, улуус Мунһаарын председатели Василий Гуляев, үөрэх управлениетын салайааччыта Тамара Павлова уонна улуус депутаттары кытта көрүстүлэр.

Андрей Ноговицын мунһааха кэлбит оҕолорго дьаһалта үлэтин, үлэһиттэрин билиһиннэрдэ уонна бэйэтин санаа-

тын: "Инновацион билигин солбуйар дьон эһиги астыбынай буоларга, санаарытын, этилэргитин сааһылаан эгэргэ үөрэнэ-эхтээххит", - дьин эттэ.

Василий Гуляев үөрэнэччилэргэ кыратык историк уруугуттан — государство, сокуон, былаас туһунан кэпсээн баран, депутаттар туох үлэлээхтэрин билиһиннэрдэ.

Бу көрсүүгүтэ оскуола лидердэри Толя Монастырев, Кеша Яковлев, Витя Попов, Ангелика Корюкина, Лена Матвеева биридин — биридин тахсан, оскуолаларын иһигэр

ханнык общественнай түмүү баарын, туох үлэлээхтэрин, сыаллаахтары-соруктаахтары кэпсэтилэр. Бу кэинэ улуус баһылыгар араас боппуруостары биэрдилэр уонна бэйэлэрин идеяларын эттилэр.

Андрей Ноговицын көрсүүгү түмүгүнэн тыа хаһаайыстыбатыгар уонна предпринимательство эйгэтигэр анаан, дьаһал-баһаа ооньуу тэрийиэхтэ дьин этти кылларда Маны таһынан улуус баһылыга Андрей Ноговицын, улуус Мунһаарын председатели Василий Гуляев, "Чурапчы кэскилэ" улуустаары үөрэнэччилэр общественнай түмүүлэрин председатели Толя Монастырев сыла кэскилэ улуус дьаһалтатын үлэһиттэ-ро оскуола үөрэнэччилэ-рин кытта маһык мунһаахтары ыһтар туһунан сөбүлэниэ илии батта-стылар.

Мунһаах бүтүүтүгэр Андрей Ноговицын оскуо-ла актыбылыс оҕолорун Айсен Толстоуховы, Ке-ша Яковлевы, Лена Мат-вееваны, Ангелика Корю-кинань, Иван Оковешни-ковы махтал суругунан наараадалаата.

Ирина БАРАНКЕВИЧ

Нэһилиэк баһылыктара.

ТҮӨСКЭ АНҢЫЛЛАР БЭЛИЭНЭН НАҢАРААДАЛАҢҢЫЛАР

Муус устар 24 күнүгэр улуус дьаһалтатын аактабай саалыгыгар нэһилиэк баһылыктара, тустаах салайааччылар Олохтоок бэйэни са-лаһыһы күнүн бэлиэтигэр түһү-лэр. Санатар буоллаха, 2003 сыл муус устар 21 күнүгэр муниципал-най тэрийиһилэр тэрийлибиттэ-р. Ол чэрчитинэн, былырылгыттан ыла бу күнү үөрүүлээхтик бэлиэ-тиллэр.

Үөрүүлэх түгүлгэ улуус баһылыга Андрей Ноговицын, улуус Мунһаарын председатели Василий Гуляев эвэрдэ тылы эттилэр, баҕа са-нааларын анаатылар. Ол кэинэ наараадалааһыҥа киирдилэр. "Оройуон сайдыытыгар үтүөлэрин иһин" 3-с степеннээх түөскэ аһыһы-лар бэлиэни Хатылы нэһилиэтин

баһылыгар Ульяна Атласовага, Кы-таанах нэһилиэтин баһылыгар Иван Игнатьевка, депутат Иван Макаро-ва уонна финансовый-экономичес-кай управление начальнигын сол-буйлаһааччылар Егор Сухариковка туттардылар. Оттон Чурапчы нэһилиэтин баһылыга Степан Сар-гыдаев Андрей Ноговицынна уонна Василий Гуляевка нэһилиэк баһылыктарын ааттарыттан харда тылы эттэ, сэмэй бэлэхтэрин туттар-да.

Онон улуустут, нэһилиэктербит сайдыытыгар бэйэлэрин үтүөлэрин, кылааттарын кылларсэр дьомхутун өссө төгүл эвэрдэһиэхтэ, ситиһиһи-ри баарыабыт.

Елена МАКАРИНСКАЯ

САҤА КИИНЭТИН САЙДЫЫТЫГАР

Саҥа ыччата үөрэхтэнэн, сайдан үлэ бары араас салаа-рыгар, ол иһигэр искусство ара-ас көрүннэригэр үлэһиттэрин үөрөбүт, астынабыт. Кэлинни кэингэ сахалыы киинэ сүһүбэр туран, краткометражнай, пол-нометражнай уус-уран киинэ-лэр уһуллан көрдөрүллэр буол-дулар.

Биэр эдэр, кэскиллээх кинорежис-серуунан билиһи биэр дойдулаахпыт Бахсы ыччата Константин Захарович Барашков буолар. Киин орто оскуола кэиниэттэн кинотехникуму бүтэрэн, кинотехнолог идэтин ылыта. Ол эрээ-ри, бу идэтинэн үлэһит кыах көстүбэ-тэр. Ити кэингэ Сибирскэй былаас саҥана "Искусстволартан саамай суол-таадаарынан киинэ буолар" дьин өрө ту-туллубут, тигинэччи үлэһиттэ киинэ искусствота мөлтөөн-ахсаан, телеви-дение баһылан астан эрэр кэинэ этэ, ку-ораттарга эрэ үлэһиттэ. Уол онтон санаатын түһэрибэ, сөбүлэһит идэ-тин суолуут сулуус онгонот, Санкт-Петербургдаагы киинэ уонна телевиде-ние университеттар режиссер идэти-гэр үөрэнэ киирбитэ. Бизс сыл ситиһиһээхтик үөрэнэн, компьютернай графика режиссера идэлээх бүтэрби-тэ.

К.З. Барашков (ханас) киинэ куруһуогун оҕолорунуун.

2004 с. "Туймафилм" ХЭО тэри-мизэ. Көрөөччүлэр бу студия уһулбут "Кэскил", "Куот", "Бриллиант и теле-нок", о. д. а. киинэлэри саргин көрбүт-тэ. Киинэлэри оператор Семен Амана-тов устубута. Киинэр уһуллааччы-ларга оруолларынан сүүмэрдээн та-лан ыһы (кастинг) ыһыһытара. Хо-лобур, "Кэскил" киинэ сүрүн оруол-ларга Михаил Борисов, Ирина Охлоп-кова талыллан оһиһообуттара.

Бастаан киинэ усталларыгар тех-

ническэй өттүнэн хааччылыһылар сэмэй этэ. Боростуой киинэ устар ап-параттынан үлэһиттэ Киин олук сайдыытынан, бэйэлэрин устар кыла-астара да үрдүкүлүнэн технологикай хааччылыһылара тупсубут. Кылаас киинэлэри санатын-ингэтин биэр-гэ утар буоллахтарына, полнометражнай-га туһунан звукооператордар үлэ-тиллэр. Киинэни санатын-ингэтин таһынан музыканан, араас айыһа көстүүлэринэн, о. д. а. кииргэтигэ

туһанарга аналлаах туһунан фоноте-калаахтар.

Киинэни устууга анал сценарий бэ-лэмнэһилэр, устар график онгонот-лор. Сирэ-уота, айылдата, күнэ-дьыла учуоттанар. Сорох киинэ уһун киинэ уһуллар. Холобур, "Кэскил" киинэ би-ир сайын устата онгоһуллубут.

Былырылгыттан өрө киинэтин устууга эмиз ылсан эрэллэр. Сайын Төгүлүтэ өрө лааһырын үлэһиттэ. Киинэр уһуллуон, устарга үөрөнөн бадалаах оҕолор сылдыһыттар. Оҕолор бэйэлэр "Отон" дьин киинэни толкуйдаан онорбуттар. Бу айымпы-лара республикатаагы өрө киинэтин фестивальгар лауреат буолбут. Чу-рапчыга куруһуок үлэһиттэ. Чу-рапчы орто оскуолатын, иктэриниэт-оскуола, Мурун Тьомпыа оскуола-тын үөрэнэччилэрэ сылдыһаллар.

Оҕолор ооньуур киинэлэрэ, сүннүүнэн, бөрөдэстээх, чийэһинэй, үөрэххэ кыһамыһылаах, дьону-сэргэ-ни убаастыыр, төрөбүт дойдуну тап-тыыр буоларга туһуланаллар. Анаа-аат булуһоохтут дьэһилэр. Бу күнү-гэр киинэ устатчылар Мурун Ть-омпыа оскуолатыгар ырааһы ту-туһууга, дьон үлэтин убаастыыр буо-лууга туһулаһыт краткометражнай киинэ уста сылдыһаллар.

Кинорежиссер К.З. Барашков бы-лаана киинэ, кэскиллээх. Айма Ачы-гыла, Эриһик, Эриһин, Болот Боотур курдук биллиһээх суруйааччылар айымпыларынан киинэ устуон баарар, иһиги толорорго эрэллээх.

Алексей СЛЕЩОВ

Тэрилтэ түбүгэ

Күүрээннээх субуотунньук

Муус устар 25 күнүтэр ырааһырдым ыһыгар анааһыт бастагы субуотунньукка "Дорожник" ХЭТ коллектива бүтүннүү тахсан, күргүөмүнэн сыһыарылыһыт территориятын хомуйда. "Маңайы" алааһыттан ГИБДД поһугар дээрэ федеральнай трасса кыгыһыттан бөһүн-сарын ыраастаата. Уопсайа 50-ча киһи, 2 КАМАЗ, 2 погрузчик үлэлээтэ. Бастагы саралаһын баар!

"Дорожник" ХЭТ пресс-киһиз.

Субуотунньук кэһигиттэн.

Култуура сыла

«ЫЛЛЫЫР ДЫИЭ КЭРГЭН» КҮРЭХ

Дойдубут, республикабыт, улууспут салалтата дыиэ кэргэн биэ туруктаах, үтүө эйгэлээх буоларыгар сөптөөх политиканы тутуһан, араас таһымнаах тэрээһиннэри тииһитин быспакка ыһтар. Бу кизик кэһиһилээх хайысханы салгыты сайыннарар сыаллаах сылыкка "Ада күрөү", "Далбар хотун" курдук дыиэ кэргэн бүтүтүө кыгыһыттан ылар куонкурустара ыһтылаллар. Маны сэрэ "Ийэ мичээрэ" дьон ырыа күрөү сыһан-сыл таһыма үрдүн, кыттааччыта элбээн иһэрэ да үтүһү эгэр.

Муус устар 19 күнүтэр ырыа куттаах дыиэ кэргэнтэри түмэр, талба талааннарын кизик эйгэ арыһар сыаллаах, ырыа көмөтүнэн оруну иһэрэх эйгэ иһитин, ылар үтүө үгэстэрин үлэлэстэр соруһтаах "Ыллыыр дыиэ кэргэн" куонкуруһу "Айылы" Култуура киһини эдэр эрчимнээх коллектива илээн-саралаан ыһта. Баар техникскай кыагы толору туһанан, куонкуруспут телевизорга көстөр "Толос", "Битва хоров" курдук күрэхтэртэн итэрһэ суох шоу-көһиһэр форматынан ыһтылаллар. Атын куонкурустартан уратылаһар өрүтүнэн сүрүн сыанабылы онторор дүүлүлүүр субин таһынан альтернативнай дүүлүлүүр субэ үлэлэһитэ буолар. Кыттааччылар толорор репертуардарыгар, сценага тутта-хапта сылдьыларыгар балай да үлэлэспиттэр. Түмүккэ мунутуур кыайылыахтарынан Арыылаах нэһилиэгиттэн Дагданчалар дыиэ кэргэнтэрэ тахсан, "Айылы" Култуура киһини 30000 суумалаах сертификатын туттулар.

Альтернативнай субэ быһаарылыһан "Билию" анааһы Чыапара нэһилиэгиттэн арас-балыс Туйаара, Сайыла Тимофеевалар иһэлэринэн Саргылаана Владимировнаһын ыланнар үөрүүлэрэ үтүс буолла. Куонкурус лауреаттарынан Мүгүдэй нэһилиэгиттэн үс көрөһөн кыргыттардаах Алексан-

ДВА КРЫЛА РЕГИОНАЛЬНОГО СТРАХОВАНИЯ

АКЦИЯ

по всей республике

от группы страховых компаний
«Стерх-Сахамедстрах»!

Если вы застрахованы в РСК «Стерх» (от несчастных случаев или страхование имущества) и при этом имеете полис обязательного медицинского страхования «Сахамедстрах», вы сможете принять участие в розыгрыше множества ценных призов!!!

Главный приз –
абсолютно новый
автомобиль!

«NISSAN-ALMERA»!

Розыгрыш состоится в июле, во время VI спортивных Игр народов Республики Саха (Якутия), в Намском улусе

ПАРТНЕР АКЦИИ:

Колми – официальный дилер NISSAN в Якутии

Подробные условия участия в стимулирующей лотерее, сроки ее проведения, наименования призов, место их выдачи и иная информация размещены на официальном сайте www.rsk-sterh.ru

Тиражная таблица будет опубликована в течение 5 дней со дня розыгрыша (дата розыгрыша будет объявлена через СМИ, дополнительно) в газетах «Кыым», «Якутск Вечерний», «Наше время». Ответственность за уплату налогов за выигрыш несет выигравшее лицо.

Адрес: ОАО РСК «Стерх», СОЮЗ Ойууһа 18 01 1110000
Адрес: ОАО РСК «Стерх», СОЮЗ Ойууһа 18 01 1110000
Официальный сайт: www.rsk-sterh.ru
Телефон: 0112 000000 (0112 000000)
Факс: 0112 000000 (0112 000000)

Филиал ОАО РСК «Стерх» в с. Чурапча:
Чурапчинский улус, с. Чурапча, ул. Ленина, 30

☎ (41151) 42-067

дра уонна Александр Максимовтар, Чурапчы нэһилиэгиттэн Владимир Владимирович Николаев кыһаһынан Айталыһыттан уонна сизинэринэн Айсаналаах Аалыһыттан дипломаннарын буолулар. Куонкурус балаһыһыттар сөл түбөһиһэрэн, иһки анал номинация олохтоммуттун "Көлүөкэ сибээһэ" номинацияга Диринтан Сайылыа, Аалына, Эрсан, Ньургуйаана Юрьевна уонна Юрий Дмитриевич Петровтар тигистилэр, "Ыллыыр үтүө үгэстэри" номинацияга Хаһаайыттарынан Хайахсыттан ырыа куттаах дыиэ кэргэн Борисовтар ааттанылар.

Түгүнүнэн туһанан, "Ыллыыр дыиэ кэргэн" улуустары куонкурус үрдүк таһымга ыһтыларыгар күүс-көмө буолбут спонсордарыгар "Чурапчы нэһилиэгэ" муниципальнай тэрилин дыһалтаты-

гар (баһыһык С.А. Саргыдаев), "Добун" маһаһыттан (сал А.А. Матвеев), "У Егора" эргизэн киһиттэр (сал С.Э. Сивцева), "Миллениум" маһаһыттан (сал А.Д. Петров), 8424 № - дээх "Орифлейм" компания Чурапчытаагы СПО-тыгар махталыһыт биллэрбит. Аһыһыттан форманан бастаһыттан тэрилинбит куонкурус кыттааччыта төһө да аһыһах буоллар, хас биһирдэ көрөөччү ырыа бырааһыһыттан дуоһуһан тарастылар.

Эһиһил ыһтылар күрэххитин өссө күүскэ тэриһэн, кыттааччы элбиһин ситиһэр сыалтан биһирдэтин таба тайанан ыһтарга "Айылы" Култуура киһини үлэһиттэрэ эрэллээхтэр.

АПИННИГИНА,
"Айылы" Култуура киһини уус-уран салаһааччыта

Кэпсиэхпин бабарабын

ЧУРАПЧЫТТАН ТӨРҮТТЭЭХ САХА УЧУОНАЙДАРА

И.Е. Максимов аан дойдутаары хомус музейыгар Дьоруускай куоракка 2013 с.

Иоган Егорович Чурапчы оройуонун Мьандарайы сэлээннэтигэр, кылыс Амма кэро мистэтигэр Мөнгүүдэ муус устар 8 күнүгэр 1938 сыллаахха төрөөбүт, оттон Афанасий Дмитриевич 2013 муус устарга 1938 сыллаахха Чурапчы оройуонун Мөлдүкхэ нэһилиэгин Күндүлүгүтөр төрөөбүт. Онон былырын 75 саастарын бэлэтэбиттэр. Оро саастара сэрин сылларыгар, Чурапчы көһөрүүтүн алдархайдаах кэмнэр, астанас пөйбөт кыһарҕаныгар аастыга. Иоган Егорович аҕа 1941 сыллаахха өлбүтэ, ийэтэ Ольга Гаврильевна, Г.С.Яковлев-Кыра Хабырыас төрүтүт кыһа, 6 орлоох аҕардаас хаалбыта. Аас-туор кэм дайыһыттан Иоган эрэ тыһынаах ордубута. Алексей Дмитриевич 1942-1946 сылларга "Кыһыл сис" колхоз көһөрүүтүгэр түбөспүтэ, аҕа Дмитрий Николаевич Аҕа дойду сэрэгиттэр фронтка барбыта, ыарыһах ийэтэ Анастасия Васильевна 7 ортун бу кыһарҕаныах кэмнэ этэтигэ тыһынаах хааларбыта. Күндүлүгэ Иоган 1960 сылларга олорор сылдьыбыта, 1990 сыллаахха Саха сириттэр бара сылдьан таарыһан аастыга, Күндүлүн кэро айылҕатын хаартыскага түһэрэн слайд онорбутун дорругар Алексейга көрдөрбүт. Алексей ахтыһыһаах дойдутун сирин, айылҕатын көрөн дуоһуйбутун туһунан кэпсэһин истэ, төрөөбүт төрүтүтүлбэтин суохтуурун, иһирэхтик ахтарын итэрдим.

Иккин Дириг орто оскуолатын 1957-1958 сылларга ситиһилэхтик бүтэригиттэр, сити-хогуу аттестатын ыбыгиттар. Иоган Егорович оскуоланы бүтэрсүт, 1958 сыллаахха Свердловскай куоракка С.М.Киров аатынан Ураллаары политехническай институт физико-техническай факультеттар үгэһэ киирэр, 1964 сыллаахха бүтэригит, инженер-технолог илэтин ылар. Оттон Алексей Дмитриевич 1959 сыллаахха Томскайдыагы государственнай университет химическай факультеттар туттарсан киирэр уонна 1964 сыллаахха бүтэригит, химик-радиофизик илэтин ылар. Биир дойдутаахтар олохторун дьэстэтигэ дьэ оскуоланы бүтэригиттэн кэрсө да, билсинэ да илэтигэр эрэрүлэр үлэлэрэ ылар. Новосибирскай куоракка кэлэн тиксирин билбэһэ сылдьыбыттар. 1963 сыллаахха устудьун Алексей академик-куоракка кэлэн практикатын барыт, ол кэмнэ устудьун Иоган НЗХК (завод химиконцентратов) эмиз практикаламмыт. Бу түгүннэ киирэр көрсүбэтэхтэр.

1984 сыллаахха Иоган Максимов учууталын, биллэрлэх суруйааччыны И.Е. Федосеевы-Доосону кытта көрсүһүүтүгэр Иван Егорович эгэр: "Биир оскуоланы бүтэригит дордуулар биир куоракка олорор эрэригит хайдах билсирбэтигэр?" - дьэи сана алдайбыт.

2013 сыл бос ыйыгар Новосибирскай куоракка бара сылдьан биир дойдутаахтарбын, ветеран-учуонайдары Иоган Егорович Максимовы уонна Алексей Дмитриевич Аммосовы көрүстүм. Киһилэрдийн истинтик кэпсэти, олохторун, үлэлээбит үлэлэрин толору билсирбэн сөхтүм уонна дойдум дьонугар быһиһини эриэхпин баардым.

Учууталлара хомуруйар быһыһынан эпитин эдэр учуонайдар үлэлэрин түбүгэр сылдьан боллортор ыбатахтар. Ол эрэри сылар аастахтарын аайы, сааһыран дойдутарын, дьонорун-сэргэлэрин, оро саастарын дордотторун ахтар-саньар буоллахтарын аайы, көрсүһүөх-билсирбэх баалара улаатар. Иоган Егорович 1960 сыллаахха сахалар общиналарын ийинэн ветераннар сектордарын тэрийэр. Аҕа калүһэ уонна устудьуннар иккн ардыларыгар быһыһыпат сибээһин олохтуур. 1997 сыллаахха иккн Саха сирин кадры бэлэмнээһин уонна аттаран туруоруу Департаментын өбөөһүнүнэн Новосибирскай куоракка Саха сириттан үөрэнэр оҕолору кытта үлэни тэрийэр, кураторынан ананан

ние возможности разделения ниебия и тантала методом газовой хроматографии" дьэи тизмэр диссертациятын ситиһилээхтик көмүскээн, техническай наука кандидатынан буолар.

1976 сыллаахха Алексей Дмитриевич Глазмикробиопром СССР молекулярнай биология институтугар (билигинэн ГИЦ ВВ "Вектор") үлэтин саҕалыыр. Старшай научнай сотрудник быһыһынан институт радиоактивнай изотоптары кытта үлэлэр бөлөхүн салайар. 1973 сыллаахха Иоган Егорович СССР Гидрошмет Министрмет сана институтугар үлэлэтэ ыгыраллар. Ону старшай научнай сотрудник быһыһынан хроматография ньыматын (метод) лабораторияларга уонна цетной метал-

А.Д. Аммосов (хаҕастан иккн), И.Е. Максимов (уугаттан бастаах) Саха Республикатын Бастаах Президентин М.Е. Николаевы кытта 1999 с. Академгородокка көрсүһүүтэ.

үлэлэр. Бу кэсирлээх үлэ түмүтүнэн 12 калүһэ устудьун 16 араас үөрэх тэрилтэлэригиттэн үөрэхтэрин бүтэригит, олох суолугар үктэнэлэр. Мааны таһынан Иоган Егорович Новосибирскайга олорор ветераннар үлэлэрин уонна наука килэрэбит кылааттарын түмкүн 2004 сыллаахха "Общественное объединение жителей в Новосибирске (1994-2004)" дьэи кэпсэтигэр таһаартарар. 1998 сыл муус устар 27 күнүгэр Новосибирскай куоракка аан бастаан Саха сирин күнүн Саха сирин Постпредствотын офийһар бэлэттэһилэр. Бу үөрүүлэх түгүннэ 40 сыл көрсүбэтэх биир дойдутаахтар, Дириг оскуолатын үөрэнэр бүтэригит үлэлэннэхтэр дьэ көрсүһүлэр.

Кэпсэтиһэн быһыһытара, 1964 сыллаахха биирдэр атомнай технология инженер технология, иккн радиофизик идэлэх саха улааттар атомы кытта үлэлэрин саҕалаабыттар. Менделеев табыллатын ханьык элементтэрин кытта биһиги биир дойдутаахтарбыт үлэлэспүтүгэр? Иоган Егорович ураны кытта үлэлэһэн дойду оборонатын бөөрүтүгүтэ, оҕототуу кэмнэ эттиһирин "ядерный шит страны", 5 аҕар сыл үлэлэр. Дойдута килэрэбит кылаатын ийин ИВБЛКС КК "Молодоу педологический производств" бэлэттэһэн наҕараадаланар. Ити кэмнэ Алексей Дмитриевич СССР Наука Академиятын Сибирскай салаатыгар Каталлиз институттар үлэлэр, научнай үлэһэн дьарыктанар. Хас да сыллах үлэтин түмүтүнэн "Кинетика и механизм реакционной способности в процессе окислительного дегидрирования бутанола и дивинила окисных катализаторов с применением метода меченых молекул" дьэи тизмэр кандидатскай диссертациятын ситиһилэхтик көмүскүүр, химическай наука кандидатынан буолар. Оттон Иоган Егорович "Исследования

лургия термолитеритер туһанарга аанан научнай чөгчүйэр үлэлэри далааһынаахтык тэрийэр. Алексей Дмитриевич салайар бөлөх фосфор-32 радиоактивнай изотопу ылар методиканы арылар. Ити кэмнэ фосфор-32 тас дойдуттан атыһаһыллар. Фосфор-32 састааптаах анал препараттар вирус генетик уонна геномдарын аарарга (расшифровка), онтон да атын генно-инженернай үлэни толорорго туһанылар. ГИЦ ВВ "Вектор" уонна СО РАН биоорганическай химия институтта кыттыһаһар биһиги дойдутаах молекулярнай биологическай чөгчүйэлэргэ кэпсэтигэр туһанарга аанан, высокоочищенный фосфорный препарат Удмуртской ССР-га ядернай физика институттар онорон таһаартарбыттар. Дойдута онорбут улахан кылаатын ийин Алексей Дмитриевич Аммосов "За трудовое отличие" мэтээлинэн наҕараадаламмыта.

1985-1993 сылларга Иоган Егорович урдук сүлүһүннэх мышлык проблематын быһаарарга сорул турорбуттар. Мышлык көмүс, алтан, сибинис, цинк, хордальон рудаларын кытта бөлөргө хоһоно. Усть-Каменогорскай, Чоькент, Владикавказ онорон таһаартар тэрилтэлэригэр мышлыгы арарар экологическай өттүнэн харьскаллаах системалары килэрэн, дойду эколого-экономическай хайыскалар улахан суолталаах үлэни ылыһытын ийин Министрмет уонна СССР КК профсоюзун Бочуутнай грамотатынан, "Социалистическай куоталаһы кыһыһылаар" бэлэттэһэн наҕараадаланар. 1993-1995 сылларга Иоган Егорович "Экотал" дьэи научнай-производственный фирманы тэрийэр уонна салайар, мышлык тобохторуттан босхолоорго аналлаах үлэни ыгытар уонна "Экополигон" дьэи айылҕаны харыһыыр сыллаах саналы тэптээх объекттары тутуу концепциятын онорор.

1993-1999 сылларга Алексей Дмитриевич ЗАО "Вектор-Бест" ийинэн медицинскай диагностика сирэстибаларын онорор институту тэрийэр уонна бу институт бастаах диригетэринэн үлэлэр. Сана институтка вируснай инфекциялары диагностикалыыр сирэстибалары айар уонна онорон таһаартар үлэни ыгытар. Бу институт дьонуннаах ситиһилэһэн аныгы иммуноферментативнай диагностика технологиятын айан таһааран, Россия маассабайдык онорон таһаарты ыгыһылабыта. 1998 сыллаахха А.В.С гепатиты уонна ВИЧ-инфекцияны диагностикалааһын сирэстибаларын айан онорон, Наука уонна технология салаатыгар улахан кылааты килэрэбиттэрин ийин Алексей Дмитриевич салайар 8 кыһылээх бөлөх РФ Правительствотын бириэмийэтинэн уонна "РФ Государственной бириэмийэтин лауреата" дьэи дипломунан наҕараадаланар. Иккн Саха сириттэр кэлэн молекулярнай вирусология лекция ааҕар уонна вируснай инфекциялары диагностикалааһын сирэстибаларын килэрэрин

болтуруостарын быһаарсар. Ити түмүгэр биллэтин даҕаны Алексей Дмитриевич аан онорбут тест-системаларга Саха сирин инфекционной баһыһаларыгар, хаан туттарар пууһунарга, СЭС-тэргэ кэпсэтигэр туһанылаллар. Алексей Дмитриевич 2005 сылтан пенсияга олорор.

Иоган Егорович 1993 сылта "Вредные условия труда №1" дьэи бэлэттэһиннээх пенсияга тахсар. Оттон ыла общественной-патриотическай үлэһэн утуһаахтык дьарыктанар. Биир дойдутаахтар иккн биир кэмнэ көргөннэхтэр, Иоган Егорович 1963 сыллаахха Уралтан төрүттээх Нина Коневаны көргөн ылар, оттон Алексей Дмитриевич 1963 сыллаахха Красноярскайтан төрүттээх Томскайга бөлөргө үөрэммит Лариса Наумовалыан көргөннэ буолаллар. 1966 сыллаахха иккн ыал кылыс орлоһоллор, иккн Надежда дьэи ааттаабыттар. Иккн Надеждалар көргөннэхтэр, иккн олохтор. Кыргыттар төрөтүгүтэрин туһарын хатаран научнай үлэһэн дьарыктаналлар. Надежда Иогановна диссертациятын Берлингэ көмүскээн, техническай наука кандидата, Надежда Алексеевна ийитин Лариса Павловна курдук биологическай наука кандидата.

Бтык ветераннар биллэтин даҕаны төрөөбүт дойдутарыгар көмөлөһөр үгү бадалахтар. Иоган Егорович этимологическай инновация кэпсэти аһар туһунан бырайыаһын олоххо килэрэргэ дуулар, Алексей Дмитриевич бэйэтин санааларын Саха Республикатын ийин сайдыһыгар туһаайан бөлөхкө бөлөһүннэ. Новосибирскай куоракка олорор биир дойдутаахтарбар кытаанах доруубуһуны, дьолу-соргуну бабарабын.

Семен ЕВРАФОВ,
медицинскай наука кандидата,
Чурапчы улутун Дириг орто
оскуолатын ылыһыһына,
Дьоруускай куорат.

ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

Эркин курдук эрэнэр кэргэммин, тапталлаах аҕабытын, Спортивнай түөлбө олохтообун, Хоту көһөрүлүү кыттыылаарын, Саха Республикатын туһутун комплексн бэтэрээн Роман Семенович МИХАЙЛОВЫ 70 алыстаах сааскынан саха-лы айхаллыбыт, ураанхайды уруйдуубут!

Олохун усталаах түөрүтүгэр биһизэ суон дурда, халык тахха, үтүө субэһит буоларгар дириг махталбытын аныгыбыт. Эн улуус түспүтүгэр үтүө суобастаахтык үлэлээбиккинэн, чыһинэй олох олохторуккунан кизэн түптүбүт.

Бабарабыт күндү киһибиһигэр чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, биһиги тапталбытынан олохун өссө-уһаатын, Санаабытыг сатанньым, ысыгытыг ытсан истин. Үтүөнү, кэрэни эрэ бабарыбыт.

Эбэрдэни кытта кэрээнин Анна Петровна, уолаттарын Петр, Семен.

РСФСР үөрэтириитин туйгунун, "СР дошкольной үөрэтээһинин сайдыытыгар кылаастын иһин" бэлэз таһаайкатын, педагогическай үлэ бэтэрээн Любовь Николаевна

КОРЯКИНАНЫ 60 сааскын туолбут убулуйдуу күнүнэн эбэрдэлиибит!

Эн биһизэ сылаас сыһыаныг, субэһит-аман, барыбытын үөрэттэн, үлэһит дьон олохторук ис сүрэхтэн махтанабыт. Чэгиэн доруобуйаны, дуолу-саргыны бабарыбыт.

Эбэрдэни кытта кэрээнин, уолаттарын, кийиһитэрин, сиэнэрин.

Олох суолун кизэн аартыгар үктэннэрбит күндү учууталбытын, "Учууталлар учууталлара" бэлэз таһаайкатын Дина Васильевна МОНАСТЫРЕВАННЫ 75 сааскын туолбут үөрүүлээх күнүнэн итиһтик-истинник эбэрдэлиибит!

Эн биһиги түспүтүгэр хас биридди үөрэттэнчиг туспа личност буола улаатарыгар, сырдыкка-кэрэзэ, үгүзүгэ тардыһарыгар, кыра эрдэхпиттэн саах саған, күннэтэ сыраллаһан үлэлээбиккин сыаналыбыт, махтанабыт, сүгүрүүбүт!

Бабарабыт чиг доруобуйаны, оҕолорун, сиэнэрин ситиһиһиринэн толору дьоллоһон, үһүн үлэлээх буолуоххун, үтүө субэһинэн, ылыктаах тылгынан чолбон сулустуу умайа, суолларын сырдатта туруоххун!

Эбэрдэни кытта 1985с. ыыстаммыт 8-с "а" кылааһын оҕолора.

Спорт

БОКСЕРДАРБЫТ СИТИИИЛЭРЭ

Муус устар 17-20 күннэригэр Таатта улуһун Ытык Күөл сэлэннэтигэр Н. Кулчичан бириһингэр боксага турнир буолла.

2002-2003 сс. төрөөбүттэргэ 46 кг Санда Кардашевскай (Хатылы) бастаата. 2000-2001 сс. төрөөбүт уолаттарга 40 кг Руслан Осипов (Чурапчы орто оскуолата) бастаата, 48 кг Аскальд Дьячковский (Чурапчы орто оскуолата) иккис буолла. 1998-1999 сс. төрөөбүттэргэ 48 кг Алеша Флегонтов (Чурапчы орто оскуолата) бастаах мизстэни, 50 кг Саппа Макаров (Чурапчы орто оскуолата) бастаах, Коля Козлов (Хатылы) иккис мизстэни ылылар. 54 кг Андрей Чичинаров (Чурапчы орто оскуолата) бастаата.

Эр дьонго 56 кг Егор Андреев (колледж), 69 кг Ариан Ыракьев бастаатылар.

Турнир түмүгэр анал номинацияларга Санда Кардашевскай "Турнир саамай үчүгэй техникалаах боксерунан" ааттанна. Боксердары тренердэр Николай Сивцев, Григорий Кривошапкин илдьэ сырыттылар. Биһиги улуустан Дмитрий Кириллин судьялаата.

"СО" корр.

ПОДПИШИСЬ на наши издания!

ЗВЕЗДА

— социальная газета на русском и якутском языках;

Илкэн

— газета для коренных малочисленных народов Севера;

ЧолбоН

— литературно-публицистический журнал на якутском языке;

ПОЛЯРНАЯ ЗВЕЗДА

— литературно-художественный журнал на русском языке;

Далбар хотун

— журнал для женщин на якутском языке.

В почтовых отделениях республики идет подписка на II полугодие 2014 г. Спешите подписаться!

Кэриэстэбил

ҮЧҮГЭЙ КИҢИ ААТА УМУУЛЛУБАТ

Тапталлаах кэргэним, күн-күбүй ийэбит, эйэкс эбэбит, Чурапчы улуһун Хатылы нэһилиэгин олохтоор ЧИЧИНАРОВА Елена Соломоновна соһуччу ыарахан ыарыһаа ыларан, күн сириттэн букатын аахтык барбыта бу дьыл ыам ыйын 2 күнүгэр биэр сылын туолар.

Елена Соломоновна 1957 с. ыам ыйын 8 күнүгэр Ульяна Николаевна, Соломон Захарович Борисовтарга 3-с өйрөн күн сирин көрбүтэ. Ойор-гэбэр өр сааһа Мындагайыта аастыта.

1976 с. олохун аргыһын Чичинаров Николай Петрович көрсөн, 1977 с. ыал буолбуттара. Дьиз-уот тэринэн, бизэ оҕолон, 37 сыл биригэ олохторбут. Ийэбит хаһан да

үлэтин чарыбат, олохун тухары араас үлэлэргэ үлэлээбитэ. Ол курдук, Арылбаахха, Сыланна дегсэ, балыһаага өр кэмгэ үлэлээбитэ. Куоракка кэирэн, гериатрическай хэһигэ үлэли сылдьан, "Үлэ бэтэрээнэ" үрдүк аатын сунуһта.

Кэргэним, ийэбит, эбэбит сытыры-сымынаҥ майгыһаага, куруук дьонго тута баарынан көмөлөһө сатыыра. Дьону олус өйдүүрө, сыаналыыра. Наар үчүгэйи ыралы, ик-ийиттэн сырдаан үөрөн турара бу баарга дьлы. Хаһаайка быһаатынан дэһигтэр, сүрдээх аймаҕаһаах, үгүс элбэх дьүөгэлтэрдээр, дорҕоттордоо. Доруобуһата теһе да мөлтөөн сытар, олохун бүтэһик күнүгэр тиһиһаар

үчүгэйи, үтүөнү эрэ ырагалыы сыһыта.

Бары ыар сүтүктэннибит, кэрэ киһибиһиги, тапталлаах кэргэммин, амарах ийэбитин, эйэкс эбэбитин буйа-тыһаахтык сүтэрдүбүт. Ол тыһан баран, үчүгэй киһи аата хаһан да умнуулло суога дьон эрэнэбит. Олорботох олохун оҕолоро, сиэннэрэ салгыахпыт. Эн биһиги сүрэхпитигэр сырдык өйдөбүл буолан, өрүү тыһаһаах буолуон, ахтабыт, саныабыт.

Кэргэнтэ, оҕолоро, кийиһитэ, күтүөттэрэ, сиэннэрэ.

БИЛЭРИИЛЭР

ОБЪЯВЛЕНИЯ

Молодежнайга уһаайбалаах дьиз аты-ыланар. Төл: 25-612, 8-914-285-51-08, 8-961-268-19-07.

Атыһыланаллар: ат охоро, ат мунһара, 4-көлүөнэлээх ат бырысыаба. Ылсэр төл: 26-318, 8-962-735-89-35.

Үчүгэй туруктаах, кыра кабиналаах

Уу буочукаларын, уу кутар емкость (биер "Вода" кийэр), ДВУХТАБР икки ус-туука, 8 мизтирэллэхтэр атыһыланаллар. Сыаналара кэпсэти-нэн. Төл: 8-914-273-32-21.

Күндүгүх саһыр убайдара, бырааттара ГОГОЛЕВ Руслан Тарасович олохтон туораабытынан балтыгар Колесов Алесина Тарасовна, күтүөттөр Колесов Николай Николаевича, убайыгар Гоголев Федор Тарасовичка, бары ай-мактарыгар дириг куурданыһытын тирдэбит. Одьулуун орто оскуолатын коллектива, профкома, үөрөх управлениһын профкома.

Чурапчы нэһилиэгин Бочуоттаах олохтоор, тыһыл, үлэ бэтэрээнэ, сэрни кыттыылааһын оҕоһото, СР норуотун маастара

НОГОВИЦЫНА Акулина Ильинична олохтон туораабытынан куурданыһын тирдэлиир:

- Неговицына Акулина Ильинична олохтон туораабытынан уолугар Станислав, кийиһитигэр Наталья, сиэннэригэр ыкса ыллара Филипповтар, Козловтар, Кривошапкиннар, Эверстовтар, Сивцевтар.

- Ноговицына Акулина Ильинична олохтон туораабытынан күтүөттэригэр Станислав Дмитриевич, эдьиһидэригэр Наталья Николаевна, оҕолоругар, сиэннэригэр Чурапчыттан Дьэһон, Посельскайдар, Филипповтар, Борисовтар, Гороховтар, А.Д. Наумовтар, уокуоттар.

Үлэ, тыһыл бэтэрээнэ, Бодутур нэһилиэгин олохтоор

ГЕРМОГЕНОВ Константин Денисович уһун ыарахан ыарыһаа олохтон туораабытынан куурданыһын тирдэлиир:

- Гермогенов Константин Денисович олохтон туораабытынан оҕолоругар, чутас дьонугар Бодутур нэһилиэгин дьаһалтата, пенсионердарын союзтара.

- Гермогенов Константин Денисович олохтон туораабытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр, коллегаларыгар Татьяна Гаврильевна "Бьмь" уһуһаан коллектива.

- Тапталлаах эһэлэр Гермогенов Константин Денисович олохтон туораабытынан сиэннэригэр Захарова Поппа, Карпов Дьма, Карпова Мацага Амоса орто оскуолатын 8-с, 10-с кылааһын үөрөнээччилэрэ, кылаас салайааччылары.

- Кырдыһа күтүөттэрэ Гермогенов Константин Денисович олохтон туораабытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр Сылантан Сидор, Алексей Сивцевтар дьиз кэргэттэрэ.

Одьулуун нэһилиэгин олохтоор

БАРАШКОВ Яков Степанович уһун ыарахан ыарыһаа олохтон туораабытынан куурданыһын тирдэлиир:

- Тапталлаах кэргэн, аҕалара, эһэлэрэ, убайдара Барашков Яков Степанович олохтон туораабытынан балтыгар Мацаго-ва Розалия Степановна, күтүөттөр Степан Степанович, бары ай-мактарыгар Ма-арысчашааһы ПО бырабыһыһааһы, профкома, кулптарнай-кондигерскай сыах кыһынна.

- Барашков Яков Степанович олохтон туораабытынан кэргэнигэр Александр Николаевич, оҕолоругар, сиэннэригэр, убайыгар күтүөттэригэр Степан Степанович, Барашков, биригэ төрөөбүттэригэр, ай-мактарыгар Седальниковтар, Окопишниковтар, Поппа, Поппа, Таатта, Друтиннар, Палловтар.

- Барашков Яков Степанович олохтон туораабытынан кэргэнигэр Александр Николаевич, оҕолоругар, сиэннэригэр, биригэ төрөөбүттэригэр Чурапчыттан М.Е. Шестина, А.Г. Кардашевскай уонна икки оҕолоро.

- Барашков Яков Степанович олохтон туораабытынан кэргэнигэр Александр Николаевич, оҕолоругар, сиэннэригэр, биригэ төрөөбүттэригэр Чурапчыттан М.Е. Шестина, А.Г. Кардашевскай уонна икки оҕолоро.

Саҥа олох

Атор сурутар элчир саҥа редакцион позициялар маҕыс сит түһүр буолбатах. Суруһаа ыйылар чыһылар ыдыһааһыгар итиһиһи аһар түс биһи сүтэр.

Редактор - директор: А.А. ЗАХАРОВ.

Эпизиттир секретари, сурух отдела - Е.Г. МАКАРИНСКАЯ.

Экономика, спорт, тыа хаһаайыстыбатын отдела - А.М. СЛЕПЦОВ.

Корректор - В.Н. ПЕТРОВА.

Верстальщик - Л.К. ПОПОВА.

Бэһэттээччилэр - Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ, С.А. ПАВЛОВ.

Тэрийиһ таһаараччылар: СР Правительствот, Чурапчы улуһун "Саҥа олох" редакционнай-издательской холбоһук автономнай учреждения. Российскай Федерация Роскомнадзор СР управлениһыгэр 2012 с. кулун тутар 15 күнүгэр регистрационнай нүмүрү - ПИ №14-0238.

ААДЫРЫСПЫТ: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Телефоннарбыт: редактор - 41-332, отделлар - 41-265, 41-358. E-mail: saolang@mail.ru, сайт: saolang.ru

Бэһээкс саҥа: № 63-64 (10882-10883) Тираж 2150. Хаһмат сыаната: 10 солк.

Хаһмат бэһээкс бэриһэр графика: 16 × 00 м. Бэһээкс бэриһин: 16 × 00 м. "Саҥа олох" редакционнай-издательской холбоһука 28.04.2014 с. аһефта бэһээттиһэ. Аадырыһа: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Иадык: 54907. Хаһмат издательгэ үстэ: оптуорунуһука, чалпыһа уонна субьотта таһар.

Уйгуну КЫЛАТА

"Чурапчы" ТХПК "Сага олох" хаһыакка ыйга биирдэ тахсар анал сыһыарыкта № 4 (38)

2014 сыл
Муус устар
29 күнэ
оптуорунньук
№ 62-63
(10882-10883)

Эбэрдэ сандал сааһынан, Күөх маай бырааһынньыктарынан!

Сүрүн сонуннар

— Улуус нэһиликтэрэ тыа хаһаайыстыбатын сайдыытыгар барыта 5.485 тыһ.солк. бэйэлэрин бюджеттарыттан биэрэргэ быһаардылар. Биир итигчэ суманы хайа нэһилиэк төһөнү укпугунан

улуустан утары үбүлээһин оҥоһуллар.

— Сааскы күөх ыйыһыга анаан 190 тонна субсидиялаах сизэм бурдута тизилэн кэллэ. Ону 39 хаһаайыстыба 1738 гектарга ыйыһа.

— Быйыл ыйнах буолар сүөһү 70%-нын искусственной сизэмэлээһининэн хабарга сорууда тиэрдилинэ.

"Чурапчы" ТХПК - Россияҥа "ЛИДЕР ОТРАСЛИ 2013"

Сыл бастың үлэлээх тэрилтэлэрин быһаарар Бүтүн Россиятааҕы "Бизнес-рейтинг" быһаарыытынан, Россия үрдүнэн 100 бастың үүтү астыыр-үөлүүр тэрилтэлэр истрэгэр 23-с көрдөрүүлэнэн, Саха сириттэн соботох "Чурапчы" кооператив "Лидер отрасли 2013" ааты ылла.

Ол туһунан "Бизнес-рейтинг" председателэ Е.В. Резуев илии баттааһыннаах туоһу сурук А.Т. Ноговицын аатыгар кэллэ. ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

"БЭС ЧАГДАҔА" СЫННЬАННЫЛАР

Бу хаартыскаҕа нөсөр үлэһиттэр кооператив салаалаттын, профкомун көмөгүнэн босхо путевианан кулун тутар бүтэһиттэн муус устар 7-гэр дьэри Москваҕа "Бэс Чагда" санаториога сыһыанан, эмтэнэн кэллилэр.

Олороллор хангастан уҥа А.И. Егорова (Чурапчы), Д.М. Потапова (Төлөй), А.С. Городецкая (Чурапчы, бөлөх салайааччыта).

Тураһлар: И.В. Хоютанов (Мырыла), И.И. Егоров (Чазыр), Л.И. Хомподоев (Мырыла).

1 500 000 СОЛКУОБАЙДААХ ГРАННА ТИГИСТИЛЭР

Муус устар 23-25 күннэригэр Дьакуускайга ТХМ сана сабалыыр эдэр фермердэргэ хаас биридиллэригэр 1,5 мөл. солк. Граны аһыыр комиссиятын мунуһа буолла. Онно барыта 25 улуустан 137 сайаапка киирбиттэн 65 киһи Гран ыллылар. Билиги Чурапчы улууһуттан 19 эдэр фермердэр кыттыбыттарыттан 10 киһи Гранна тигистилэр. Былырын билигиттэн 4 эдэр фермер Гран хаһаайынырынан буолбуттара. Быйылгылар ааттара бу бааллар.

1. Егоров Айсен Яковлевич.	Мутудай.	Ынах сүөһү илтигэ.
2. Коркин Сергей Григорьевич.	Мутудай.	Ынах сүөһү илтигэ.
3. Коркин Николай Сергеевич.	Мутудай.	Ынах сүөһү илтигэ.
4. Попов Василий Васильевич.	Мутудай.	Сылгы илтигэ.
5. Демьянов Николай Кеенофонович.	Арыылаах.	Ынах сүөһү илтигэ.
6. Демьянов Прокотий Афанасьевич.	Одьулуун.	Ынах сүөһү илтигэ.
7. Софронов Николай Владимирович.	Хайахсыт.	Сылгы илтигэ.
8. Хоютанов Иван Петрович.	Төлөй.	Ынах сүөһү илтигэ.
9. Федотова Ольга Ивановна.	Хайахсыт.	Ынах сүөһү илтигэ.
10. Попов Константин Николаевич.	Мырыла.	Сылгы илтигэ.

"ЧУРАПЧЫ" ТХПК 2013 СЫЛЛААХ ҮЛЭТИН КӨРДӨРҮҮЛЭРЭ

Кооператив 2013 сыллаах хаһаайыстыбаннай үлэтигэр уонна үп-харчы эргирин туһунан отчуота (баланс) ТХМ-нан биэргэнэн, манньык көрдөрүүлэрэ:

Көрдөрүүлэрэ	Ахсаана		Суумата
	Тонна	Тыһ. солк.	
1 Үүт сөзөгүүшкэ	6901,59	182,391	
2 Эт сөзөгүүшкэ	182,421	39,144	
3 Үүт субсидиялар бэрлиһинэ	-	133,118	
4 Барыта оҥоһуллубут борул. суумата.			319 575
Ол иһигэ:			
Арыы	213	172 382	
Цельномолочн. бородуукта	1771	59 391	
Халбаһы оҥоһуута	15	8 405	
Эт оҥоһуктар	28	7 237	
Кондитерск. оҥоһуктар	2,6	435	
Ыраас уу	443,7	3 078,6	
Кисломолочн. бород.	156	1 218	
Эт уонна суббродуукта	223	50 027	
5 Бородууксууһа батарыһтан киирбит үп суумата		Тыһ. солк.	199 344
6 Ороскуоттар барыта.			
Ол иһигэ:			
Сопинаһа төлөүрдэр	-	29 354	
Сарые уонна матарыйаал	-	8 100	
Электроэнергия иһин	-	228 733	
Объектары иттиһэ	-	6 500	
Таруупаковка	-	7 238	
Быстах өрөмүөһэ	-	3 486	
Транспорт ороскуота	-	4 592	
Атын тэрилтэлэр	-	9 980	
7 Аарыллыбыт нолуок барыта.		Тыһ. солк.	4501
Ол иһигэ:			
НДФЛ	-	3617	
ЕСХН	-	354	
Транспорт нолуога	-	54	
Уу нолуога	-	4	
Сир нолуога	-	142	
ЕНВД	-	320	
8 Төлөмүт нолуок суумата	-	3998	
9 Страховой усунуос төлөһө	-	6467	
10 Төлөмүт кредит, заем	-	69137	
11 Кредит %-нын төлөһүн	-	11347	
12 Үлэһит ахсаана	143	-	
13 Быйлаһы орто хамнас	Солк.	17106	
14 Сүрүн средстволар суумата	Тыһ. солк.	239924	
15 Дебиторск. нэс	-	28383	
16 Кредиторск. нэс	-	18350	
17 Палай фондата	-	36034	
18 Ыраас барыс	-	8500	
2013с. ыһтыллыбыт туһуулар:			
1 Общ-п уонна оҕо аһылыгын комбината	Тыһ. солк.	24 577	
2 Комбинат оборудованиетын атыыта	-	16 000	
3 "Ыраас уу" сыага	-	15 830	
4 Сылх оборудованиетын сыйаната	-	12 830	
5 Сага иһин хоччулуунай туһуута	-	3 883	
6 Палай хоччулуунай	-	642	
7 Мутудай скважинатын кап. өрөмүөһэ	-	2 133	
8 "Күтү Күт" герефорд сүөһү ферматын гараһа	-	815	
Барыта	Тыһ. солк.	76 750	
9 "Иһигэ көтүөнэ" фондатын:			
Аһылык комбинатыгар бэрлиһит үп			
"Ыраас уу" сыагар	-	33 099	
10 2012-2013сс. кыстыска кооператив нөһүө таһыллыбыт от	19523 тонна	105 442	

АП. МАКАРОВА, "Чурапчы" ТХПК кыл бухталтара.

БИИР ҲАХТАН 2,5 ТОННА ҲҮҲҲ

Ити валовой ньашна бу-
олбатах. Согодоушсаа тутга-
рылта Өсөө бишр килсэ сий-
лэнэ, сенаһы сизпээкка, уо-
турбаны, көөшпөрбөнү
туһаммыкка. Аһардас бэйгэ
бэлээнсэбит алааһын отунан
аһатан. Урдук ситиһин! Киһи
кимий? Ол Төлөй нэһилиэгин
оллохтоово Владимир
Миронович Захаров. Киһи
мээнэ киһи тэтиһспэт сатаа
суох үлэһит, 40-с сылын тох-
толо суох сүөһүгэ үлэһит,
уруксута оройуон 3 төгүллэр
чемпион ыашыксыта,
нэһилиэк, улуус бишр килэ
туттар үлэһитэ. 3 оҕолоох бае-
тыг ыалын аҕата, санаабы-
тын туруору атар, көнө майгы-
лаах утуо киһи.

Күүш бийлэл 57-с хаарын ууларда. Володя 8-с кылаас канигттан Одылууннаага СПТУ-ну бүтэрэн, тырахтарыныс идэтин ылыбта, орто үөрөнү кыһаангын оскулаара үөрэизин бүтэрбитэ. Бастаан Төлөй урчаастагар быстах кэмнэ рабочайынан үлэизин баран киирэн, үлэинг тийлбэтинэн, 1975 сыллаахха фермада ыанньыксытынан анаабытгара Оччолорго эр дыон ыанньыксыттын бараллара садах көстүү буулбатах этэ.

Сүрэхтээх, кыйаыгас, эдэр үлэһит Владимир Захаров 1987-1989сс. үс сүүл субуручту Чурапчы оройуонун чемпион ыанньыксытын аатын ылбыта. Виир ынахтан ыаһыны 4157 кг тизэрдэбитэ. Бу улахан ситиһин! Билиги оройуонга киини курдук 3 сыйлы быһа бастабыт ыанньыксыттар бааларын өссө өйдөөбөтүн.

Сойуусу ыһыллыбытын кэннэ, бутуллар-букуллар кэмизгэ киири туох дараны саарана суох, ханнык дараны кооперативка киирбэккэ, баалһынайды барбакка, бэйэтин дыа көрлөһүнүн кэтэх хаһаайыстыба (ЛПХ) тэринэн үлэлээн-хамсаан барбыта. Онтон бии бу 20-тэн тахса сыл ортотунан сылга 12 ынаар ынахтаах, уопсайа 22-25 сүөһүнү кыстанан кэллэ. Таарыгычы арыннахха, иһин көргөнэ Дария Михайловна оскуола кэнниттэн "оскуола-производство—үрдүк үөрэх" диир хамсааһынныан фермада тахсан, эмиз бастыг үлэһит аатыбыта. 1985-1990сс Саха АССР 11-сыгырылыах Верхоний Сэбиэттэгэр депутатынан быһаарданан үлэлэбита.

Владимир ырынакка киириэхтэн, сылыата 25-30 тонна үүтү сортууонкага туттарар, күһүн аайы 6-7 толоруйбут

ньирэйдэри атыллыг, 5-6 улахан сүөһүнү идэрэлэнэр, туттар, Ангардас аасыгыг 2013 сыла 12 ымахтан 29 тонна 4 центнер 87 киһилэ үүтү туттарда. Ханньык даҕаны эбили аһыллыа суох ыахха диэтэххэ баһаам үүт! Манньык көрдөрүү бигини уллуоска суоҕа чачын Арай республикага киһи курдук көрдөрүүлэх сана Россия Геройта М.Н. Горовцев баарын билэбин, истэбин.

Онтон бичиги кишибит чааһынайынан барбыгын "буруйутар" эбэтэр биллэ-көстө сатаабатыгтан, сэмэийтэн дуу, куруук күлүкэс хаалар курдук Онтон дыгээр Владимир Миронович дыһыгээх сөөһү иитиитиг маастара, улууспут кизэ туттар холо-бурга сылдыяхтаах туруу үлөһүгэ Кино үлэтин уопутун туһунаан төһөлү багарар кэпсизэн сөп. Олортон быһыга тардан сууруйдакха, манньк дьир:

- Үлсүрүктүү туугарга, муус устарга төрөтөр ордук. Наһаа эрдэ төрөтөр куһаңан. Онукча кыгашым осеменатор буолан, ынактарбытын 100 % талбыт кэмпитигэр төрөтөбүт. Олорго үскэл буолаллар. Уолларан баран дьудьайбат, уйбат эрэ гына аһатабыт. Аһара аһаттахха, олорго наһаа улаатан төрүүллэригэр уускуктанар. Ынары хайаан даҕаны көрөн төрөтөбүт, ол эрэри, илиилээбэтиг. Онукча үерэнэн хаалаллар. Нырэйин төрүт эмтэрбэтин. Тута суосканан аһатабын, иккис күнүттэн ууну иһэрдибитинэн барабын. Оту талмаастаабат ордук, оччотугар бор буолаллар, ийэлэригэр кыһамматтар, сайынын хонууга биригэ мэтчийэллэр. Төрөтөбүт ынады күннэ хаста даҕаны кыра-кыралаан аһатабын, уулатабын. Ынах буолуохтаах тыһы нырэйи анал талан хаалларан, маанылаан көрөбүн. Ынактарбын сайынын 2-тэ ыбын, режими кытаанахтык тутуһуохха наада. Оту далэйдик бизрэби, хаачыстыбатыгар улахан суолта уурабын. Сыла 20-чэ отунан сый тахсабын. Оттуурбутугар бугуллаан баран, 2-3 хонук чыгатан баран кэбиһэбит. Тэпсиитин кыайабын, от түһүн бэйэм өнгөрөбүн. Онук от ардахха хотторбот.

Владимир улагийн туйнаан төгс багш нар хэлсэн сөп эрээрийн, "сүүстэ истибилтээр бидирдэ көрбүт ордук" дэнэрийн, баруулаах дьон бөлэгтээр тийгийн көрөр, кэпсэтээр, семинар курдук оюонор ордук буулдуон сөп этэ дингийн суруйуубун сыйла түмүктүүм.

Бу В.М. Захаров курдук кыһампыһылаах, сүрэхтээх, туруу үлэһит дьон анардас отунан даҕаны аһатан бачалча үүгү ыахтары: сөбүтэр тыһынаах холбур буолар. Ол эрэри, окко эбэн сиилэһиээн, куех маассанан, уотурбаллаан эбии аһатар кийи өссө алгэм үүгү ыһааха сөбүн кийи өйдүүр, ыһынар. Владимир Миронов кийи холбур онгостуохха, үлэһит кийини сыаналыахха, кийигиттэн үөрэниэхха, уопутта ыһаахха.

ИВАН ПОНОМАРЕВ

**2014с. нэһилиэктэр бюджеттарыттан тыа
хаһаайыстыбатын сайдыытыгар утуллубут
үп-харчы ахсаана**

№	Нэвчилжигдэх	Барьта тнх. солж.	Ол ийнхтэн (тнх.солж.)				
			Искусств. Сиемэлээ- хин	Күөх ннхы- га	Хотон тутуута	Сүөһү атымла- нныга	Эдэр фермер- дэргэ
1	Алабар	200,0	30,0	30,0	140,0	-	-
2	Бахсы	300,0	50,0	50,0	200,0	-	-
3	Болтоно	250,0	37,0	37,0	-	50,0	-
4	Болугур	300,0	45,0	45,0	210,0(күрүө тутуута)		
5	Арымлаах	-	-	-	-	-	-
6	Кытаанах	200,0	30,0	30,0	-	350,0	140,0
7	Мугудай	500,0	75,0	75,0	-	180,0	-
8	Одьулуун	300,0	75,0	45,0	-	-	-
9	Соловьев	300,0	45,0	45,0	210,0(күрүө тутуута)		
10	Сылан	500,0	75,0	75,0	100,0	50,0	110,0
11	Төлөй	500,0	75,0	75,0	300,0	-	-
12	Хадаар	200,0	30,0	30,0	140,0	140,0(атыыр орус атымлаһын) -	
13	Хатылы	200,0	-	30,0	30,0	-	-
14	Хайнахсыт	400,0	117,0	60,0	223,0	-	-
15	Хөптодо	285,0	196,0	43,0	46,0(сайылык оборудованиста)		
16	Чакыр	900,0	135,0	135,0	630,0(ыыр оборуд. атымлаһымыта)		
17	Чурагчы	150,0	22,0	22,0	106,0(үүт таһымыта)		
	Барыта	5485,0	1067,0	827,0	1103	1036	250,0

Таблицара көстөрүнэн

нэнийлмэлтэр бары даганы эршдэхси үбү көрбүттэр. Арай Чалыр 900, Төлөй, Муутудай, Сыланг 500-түү тыһоолт уялгугтарынь хайраахха сөл. Онгон Арыылаах солкуобай даганы үбү анаабатага айдэммэт. Ону юһи арыылаахтар тыһырын-тыһыл дэриэбинэ благаустройствотылар, чуолган, ыаллары көөн-нэммэт илгитэр систизмээр көл-лэрингэ элбэх үлэни ыһталларыннан быһаарыахха сөл буолуу. Саамай улахан бюджеттаах Чурапчы улуусунга 150 эрэ тыһоолт уялгута кэрсэгэй кур-

JUNE

Бу таблицада янаагй искусстваний сизмэлзэиэгтэ уонна күөх ыһыага улус салалта тыгтан кырата ийиччэлиг үбү утун дигэ хайыска ыһыагынан бөрүлүнэ Уонсайынан, 2013 сыллаахха республика Президентэ Е.А. Борисов племенной үлэни тупсарыага ыһагы искусстваний сизмэлзэиэгтэиэн күүһүрдэр дыбаллар туустарынан ыһаагар олордурган, быйыл сизмэлзэиэгтэ улахан бодромто уурулуохтаах, хайаан дагыны эбиог харчы көрдүхтээгэр ир-

ДЭНЭО

Манай тахьтан бэйл улус бодомыттан тых хааабыстыбатын сайдыгытар 10 мөлсөлк көрүлүбүтүгөн хас бирдин нэһилжэ төһө харчыны устутун саа үп эби барилларин аарыстааха, ити харчылар 2 төгүл элбире олус көдүүстээх буолара саарбара суох Холобур, чакырдар 900 тыһ.солк эби ыланнар туһаныахтара. Огу көмөрүн үтүөгүтүөхэ.

МНЬ МАКАРОВА
ТХУ КИЛАНЬ.МАН
ПОУТЕННЕТ

ТЭТТИК СОНУННАР

1. АРЫҢЫ СЫАХТАРЫҢЫ ҮЛЭЛЭРЭ

Мууе устър ортогугтан бары нәһиһәктәр арыһыларын сыахтара үлзәтерин толору сағалаатылар. Арай Одыулуун, Болтоно сыахтара үүттәра Чурапчы собуотутар таһылларынан тохтогуллан тураллар.

2. "ЫРААС УУ" СЫАҒА Чуралчыга бы-

пырын үлэж килэбит "Ыраас уу" сырын
үлэж тэтигэрон илэр. Билинги туругунаа
18 тэрилтэ (окусулалар, уһууааннар, ба-
тыһалар, остолобулар, ода) ыраас ууну
сакаастаан туһаналлар.

3. ГЕРЕФОРДСҮӨНҮЛЭРСАЙЫЛЫК-

КА БАРДЫЛАР. Муус устар 20 күнүтөр Хайахсыт Кэтит Күүлүтөр кыстаабыт 103 төбө улахан уонна 41 быйылгы төрүүх ный-зидэр 5 көстөөх Мөңгүрү үрөтөр сайыпты базаларыгар көстүлэр. Маны таһынан 49 төбө тыһаастар Сылан Улахан Күүлүтөр иттиллэн тураллар.

4. САХА БОРУОДА СҮӨҺҮТЭ. ОДЬҮЛҮ-

н Урох Күөрэ учаастагар "Тускул" ГБУ бас иилэр барыта 53 төбө саха боруодата ынах сүөһү кыстыгы этэнтнэ туораан эрэллэр. Олор истэригиттэн 24 ынахтан бу кэмгэ диэри 17 ныйрды төрөөбүт. Бу сүөһүлэри ДС. Дюдонов дьыа кэргэнигэн 4-с сылын көрөөллөр.

5. ШЕФТЭЭХ МЭЛДЬЭХСИГЭ Үдүүс

Тягалгатын быһаарыгынан быйылгытан
Чурапчы" ТХПК Холотоо нэһилэлиин Мал-

дяхси участагын кытта шөфтөнөн үлэлийр буолла. Соторутаарыта кооператив салалтата оһо тахсан, 2 саҥа үлэ миэстэтин таһааран, эһиили кыстыкка уотарга (актэ) анаан иһиллэр герефорд боруода сүөһүлэри көрдөрөрү дуогабардаста.

6. НЕКОНТРИГА АТЫҢ

18-19 күннэригэр Перигри куоракка согуруу Саха сирийн баһылааһынга ытыгдалыбыт улахан экономическай бизнес-форумна кооператив бойотин бордодуксууатын илдьин атыны тэрийбэ.

7. МУГУДАЙ АГРОКЛАСТЕРА ТУТУУЛ

ЛАР. Саха сирин тыатыгар майгыйынан сараламмыт Мугудай агрокластерыгар 200 ыанньыкка аһаммыт 6 сана хотоннор (50-нуу төбө — 2, 25-тии төбө — 4) уонна үлэһит-тэргэ аһаан 12 толору хааччылыылаах сана дьиэлэр тутуулар сараланна.

8. ТӨЛӨЙГӨ-КООПЕРАТИВНАЙ

ФЕРМАЛАР. Төлөй дэриэбинэтигтэн чутас, биэрэстэни кыайбат Налбар дигэн алваска бэйа-бэйалэригтэн тус-тусна 25-тии ыанныыкка аһаммыт 5 саһа хотоннор тутуудара сааланна. Олортон биэрэстэрин Төлөй агрооскуолата орлору производстводо үөрэтэр көмө хаһаайыстыба быһылыгынан тутар.

Сыныстарының басшысы Ирина ПОНОМАРЕВА